

Examensarbete för bildkonstnär,
Utbildningen för bildkonstYrkeshögskolan Novia
Jakobstad 2016

Degree Thesis for Fine Art,
Bachelor of Fine Art Degree Programme in Fine Art

Novia University of Applied Sciences and Arts
Jakobstad 2016, Finland

Handledare/Supervisors:
Albert Braun, Göran Torrkulla
Bedömare/Examinators:
Ulrika Ferm, Jimmy Pulli

SKÖRHET

Maria Forsblom

Den skörhet jag talar om är styrkan i det svåra, trösten i sorgen, kärleken vid svek,
styrkan vid utmattningen, kärleken när livet rinner ut.

SKÖRHET

I mitt arbete vill jag synliggöra Skörheten – skörheten i människans liv.

Skörhet är spröd och bräcklig, ömtålig, transcendent, andlig och helig. Skörheten kan skönjas i kroppen, själen och anden. Min önskan är att väcka ett mod att våga möta livets skörhet – hitta livsnerven. Min erfarenhet från mitt tidigare yrkesliv och min livsväg ligger som grund för mitt arbete. Mina teser stöder jag på författaren Tomas Sjödin tankar om livets skörhet.

Mina fysiska verk speglar skörheten genom sin struktur, stofflighet, materialkänsla, färgsättning. Det återanvända materialet talar ett tyst språk, den bär en styrka som inte ett oanvänt material besitter. Mitt kall är att visualisera livet, göra livet igenkännbart.

HAURAUS

Työssäni haluan tuoda esille haurauden – haurauden ihmiselämässä. Hauraus on hento ja helposti särkyvä, arka, transendentiaalinen, hengellinen ja pyhä. Haurauden voi havaita ruumiissa, sielussa ja hengessä. Toivoni on herättää rohkeuden kohdata haurauden – löytää elämänhermon. Kokemukseni entisestä työelämästäni ja elämänpolustani on pohjana työssäni. Teesini pohjautuu kirjailija Tomas Sjödinin ajatuksiin elämän hauraudesta.

Fyysiset työt heijastavat haurauden struktuurillaan, aineellisuoneeltaan ja väriyksellään. Jo käytetty materiaali puhuttelee hiljaa, se kantaa sisällään voimaa mitä käyttämätön materiaali ei sisällä. Kutsumukseni on visualisoida elämää, tehdä elämästä tunnistettavaa.

FRAGILITY

In my work I want to make the fragility visible – the fragility in the human life. Fragility is fragile and crisp, delicate, transcendent, spiritual and holy. Fragility is distinguishable in body, mind and soul. I wish to raise courage to meet the fragility in life and find the nerve of life. My experience from my previous work and my life path is the foundation for my work of art. I bring the thesis for my work from the thoughts of author Tomas Sjödin about the fragility in life.

The physical work reflects fragility by its structure, sense of material and dye. The used material speaks a silent language that unused material do not possess. My vocation is to visualize the life, to make the life recognizable and understandable.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Skörhet	11
Skörhetens väg genom mitt liv	13
Ett språk för skörheten	14
Val av material	17
Det konkreta arbetet	18
Hantering av materialet	20
Reflektion	23
Dokumentation	25
Litteraturförteckning	35

SKÖRHET

Skörhet kan definieras på många sätt. Min personliga förståelse färgas av mina erfarenheter, min föreställningsvärld, min tro. Jag vill skildra den känsla som stannar kvar när livets grundvalar skakar. Skörheten som kan tyckas bräcklig och instabil, men som med sin sårbarhet rymmer en skönhet – livsnerven.

Skörhet är styrka. Att våga gå på gränsen till det bräckliga. Att våga möta livet som det är, med hela dess spektrum. Skörheten är tunn som glas, äger styrkan av en spindeltråd, en vattenstråle, ett ljus, rost som bryts, ett lakanstyg.

Skörheten är spröd och bräcklig, ömtålig, transcendent, andlig och helig. Samtidigt också förankrad i det synliga, det fysiska. För mig betyder den spår av liv. Den kan skönjas i kroppen, i själen och i anden. Betoningen för mitt arbete kommer att ligga på det andliga. Jag vill snudda vid det heliga. För mig är det heliga även fysiskt Gud som blev människa – skörhet.

Med mitt arbete vill jag väcka till eftertanke, våga möta livets bräcklighet via fysiska material. Jag har lärt mig att livet är för kort och dyrbart för att slarvas bort. Jag vill lyfta upp en aspekt som finns i livet, men som vi så sällan tillåter komma upp till ytan, skörheten i varje människas liv. Jag har mött livets skörhet både i min kropp, min själ och genom min andliga resa.

De ideal som i vårt samhälle lyfts upp är produktivitet, effektivitet, hälsa, framgång. Vi nulevande människor har svårt att hantera sanningen om att vi är dödliga, kan bli sjuka, kanske inte orkar med det tempo samhället kräver. Skörheten kommer att möta varje människa någon gång. Vi har alla en 100%-ig sannolikhet att dö, ingen lever evigt, varje människa vi älskar och omger oss med kan tas ifrån oss.

Begreppet skörhet har förändrats för mig personligen från att vara likvärdigt med svaghet, till att bli en styrka i livet.

Otaliga är de profeter som profeterar livets smärta, grymhet, groteskhet. Likaså är det många konstnärer som visualiserar grymheten, smärtan, döden; jag skyggar. Istället letar jag efter den som med trovärdighet kan säga: Jag har genomlevt smärta, jag respekterar din. Livet är skört men dyrbart.

Tomas Sjödin pastorn, författaren, föredragshållaren, men framför allt pappan som varit tvungen att se två av sina barn dö, har med sin enkelhet och sin exakthet skildrat livet i sina böcker, så som jag vill visualisera livet genom min konst.

För mig har hans böcker varit livsberikande; med sin dova ton, sin klara blick och med sitt enkla språk låter han vardagens enkelhet och komplexitet blandas till ett helt liv och ge tröst till andra vars liv levs på randen av skörhet.

I sin bok: Det är mycket man inte måste; skrivet Tomas Sjödin om ett möte på en tyst retreat i den franska byn Trosly. Här lyssnar han till en av byns grundare Jean Vanier.

”Han talade dröjande och tyst och när han sagt något lade han handen över munnen en stund, som om han ville stoppa alla de ord som riskerade att rinna ut av bara farten. Jag har sällan hört ett starkare tal, så lågmält och så icke-manipulativt. Jag minns inte exakt vad han sa, men jag minns hur han viskade det viktiga, med fingrarna som en vakt över hans mun och rummet som vibrerade av kärlek, hopp och tro.” (Sjödin 2015, s 110)

Det är på det här sättet jag vill skildra skörheten; lågmält. Jag tror på styrkan av ärlighet. Skörheten är för mig livets verkliga tråd.

”Särkyneelle on puhuttava hiljaa” – citatet ur en sångtext fångar mig. Till den söndriga bör du tala milt. Medvetet väljer jag det lågmälda. ”För att ha något viktigt att säga behöver du inte ropa så högt” – Jaana Erkkilä, föreläsningen ”Guld, rökelse och myrra” Jakobstad 2015. Ord som stärkt mig i min övertygelse om att just skörheten som är så delikat och fragil skall presenteras i sin enkelhet, eftersom skörheten av naturen är lågmäld.

Det finns en livsnerv som talar om ljus, framtid och hopp, trots att livet kan te sig både kaotiskt och övermäktigt. Det är den livsnerven jag vill hitta och förmedla. Det finns inget behov för mig att försköna verkligheten, inte heller gestalta livet som söndrigt, trasigt eller hopplöst. Brustenheten, smärtan bär sitt eget patos – den behöver inte dramatiseras. Skörheten, den delikata tråden i livet behöver ett språk.

Den skörhet jag talar om är styrkan i det svåra, trösten i sorgen, kärleken vid svek, styrkan vid utmattningen, kärleken när livet rinner ut.

”När vi skiljs åt är idyllen inte längre så idyllisk. För när avståndet oss emellan krymper blir sprickorna synliga. De går att dölja om vi endast betraktar varandra på avstånd, de kan möjligen också gömmas i ett högt tempo. Men nära varandra, på en klippa längst ute i havsbandet, står tiden stilla och vi vet det vi nog vetat hela tiden: Det finns inga enkla liv.” (Sjödin 2011, s19)

Just nu är jag närmare skörheten än jag någonsin tidigare varit.

SKÖRHETENS VÄG GENOM MITT LIV

För mig startade processen mot förståelse av skörhet redan långt innan jag inledde mina bildkonststudier 2012. Livsvägen har varit slingrande och krokig. Hindren jag fått övervinna har varit synliga, men också osynliga. Skörheten och längtan till det kreativa har gått hand i hand, som två parallella stråk genom mitt liv.

Redan 2000 startade min konkreta process mot förståelsen av skörhet. Då uppfattade jag det som att gå sönder och helas. Samtidigt började min vuxna kreativitet ta form. Den processen hade dock startat i mitt undermedvetna redan när jag var tonåring. 2007 vaknande en längtan och minnet om en dröm som aldrig blev. Sen ett accepterande att drömmen inte blev, att ha fått en gåva, acceptera att den aldrig använts. Ett motvilligt överlåtande av gåvan, att ge upp sin dröm. Så plötsligt inse att den dröm jag burit på, varit så begränsad och liten att jag aldrig förstått gåvans storlek. Sakteliga börja bejaka längtan igen, undersöka dess gränser och möjligheter. Sådan var vägen till bildkonsten.

Innan jag valde att byta yrkesbana 2012, arbetade jag som hälsovårdare. Som hälsovårdare mötte jag livets skörhet dagligen genom mina klienter men också i mig själv. Livets bräcklighet, men också styrkan i livet syns tydligast när människan utsätts för sorg, smärta, förlust.

För mig är förståelsen och intresset för skörhet kopplad till ett material intresse och de egna erfarenheterna av skörhet. Jag arbetade i många år med den krackelerade glaspärlan som grund för mitt visuella arbete innan jag började studera bildkonst. Samtidigt hade jag föreläsningssupplett där jag behandlade teman som att gå sönder och bli hel igen. Den krackelerade glaspärlan har ett innandöme av krossat glas och ett yttre hölje som bränts för att smälta till en fast, hård yta. Resultatet är en skimrande vacker transparent pärla, fyllt av prismor och lyster. Jag har i mina föreläsningar dragit paralleller till människans liv.

De ”sprickor” vi får i livet är det som avger strålgans och som kan ge tröst och förståelse till andra. En perfekt glaskula är ett tomt skal utan möjligheter att avge ljus och värme.

Jag tänker alltså att skörheten – sprickorna i livet är det som ger oss en förmåga att förstå och känna med andra. Det är sprickorna som gör oss mänskliga.

Processen med detta arbete om skörhet inleddes således omedvetet långt före mina studier.

Under en femton års period har jag själv genomlevt en stor förändring, sett mitt liv transformeras, genomgå en metamorfos. I nuläget formulerar jag mina teser om livets vara utgående från den tro som burit mig och som formar mig. Min målsättning är att gestalta livets skörhet i material som är påtagliga, taktila, men som innehåller en dimension av helighet- en anda. När jag brottats med tunga ämnen har jag lärt mig att det fysiska, verkliga, påtagliga, ger en förankring i verkligheten. Hjälper mig att förstå min position. Att transformera skörheten till påtagliga objekt, taktila, visuella, där skörheten inte krossas, knäcks, förlöjligas, försvagas, är mitt syfte. Min önskan är att mina verk med sin tysta och lågmälda stämma ska hitta en resonans i åskådarens inre. Att åskådaren kan igenkänna basklangen i livet.

ETT SPRÅK FÖR SKÖRHETEN

Det konkreta fysiska arbetet som ledde till mitt visuella uttryck fick sin början under andra studieåret. Det började med några skulpturala verk av textil och ett konceptuellt arbete som med sitt patos tilltalade mig.

Härifrån började jag leta mig fram till mitt språk. Från att ha sökt detaljer, började jag mer och mer skala av. Söka materialets struktur, känsla, form och bejaka mitt färgsinne.

Mitt färgspråk har gått från det skira till det mustiga, robusta, smutsiga. Jag har gått från det föreställande till det abstrakta. Dock vill jag inte tappa läsbarheten och väljer att ha med vissa konkreta hänvisningar till temat, avsikt.

Processen till detta tema har varit en brottningskamp med mig själv eftersom jag valt att hålla låg profil med min tro, livsfilosofi och livshistoria under studietiden. Kampen har pågått i mitt inre. Jag vill inte skapa tomma verk, som med sin estetik möjligen tilltalar men som saknar innehåll. För att vara tillförlitlig har jag fått övervinna rädslan att bli kritiserad och att inte räcka till. Det här var en viktig brottningskamp, direkt härrörande temat. Att våga lämna ut sig, våga vara sårbar, våga visa sin skörhet. Det avgörande är meningen jag känner i mitt inre. Ett kall.

Ett viktigt steg för mig har varit den egna ateljén. Att få tillräckligt med tid och utrymme att bearbeta, begrunda och arbeta. Under hösten 2015 blev den privata livssituationen med tre barn som behöver en närvarande mor, arbetsscheman som måste synkroniseras, en syster som var allvarligt sjuk och den fysiska verkligheten på skolan; det trånga utrymmet, bristen på arbetsro det som drev mig att hyra ett eget ateljéutrymme utanför skolan. Utrymme hittade jag i en gammal fabrik.

Jag var egentligen ute efter ett verkstadsutrymme där jag både kunde måla, skulptera och svetsa, men fick ett utrymme i ett nedlagt kontor.

Rummet som är 20 kvadrat stort med två stora fönster har visat sig vara utomordentligt för mitt arbete. Stillheten, ytan, dagsljuset ger mig ro att arbeta. Närheten till hemmet ger mig mera arbetstid. Stillheten ger mig möjlighet till meditation och begrundande. De arbeten jag här har skapat har präglats av ro, de känns mera genomarbetade och har ett annat mod. Ateljén har jag fått inreda enligt mina egna behov. Med plats för kontemplation och arbete.

Som jag redan nämnde har mitt språk och min förståelse för skörhet förändrats. Skörheten som tema har jag brottats med sedan 2000. Då talade jag om att gå sönder och helas, nu ser jag ett annat mönster.

Tider av påtaglig skörhet möter oss alla. Ökentider- talar man om i den andliga litteraturen. Ett citat av den Israeliske konstnären Baruch Mayaan, som jag skrev ner i min anteckningsbok för ett år sedan, har för mig blivit ett viktigt rättesnöre, något jag begrundat och funderat över.

”Jag vill odla frukt i öknen, öknen inspirerar mig, det finns så många skatter här, nästan mer än någon annanstans, både fördolda och synliga.”

Det här gäller mig. Skörheten inspirerar, skörheten innehåller djupa sanningar; synliga och osynliga. Inte så att jag vältrar mig i skörheten, utan jag söker förstå vad ökentiden-skörheten, vill lära mig.

”Aliya” står det i min anteckningsbok. Att bli upprättad. Kanske någon kan möta ”aliya”- att bli upprättad, i sin skörhet. Aliya Shlema- att helt upprättas, falla i Guds armar.

Ett viktigt steg för mig har varit att söka min position. Tänka igenom mina motiv, min motivation och mina mål. När jag inledde mina studier bar jag på en längtan att få illustrera. Den längtan har jag burit på sedan barnsben. Den innefattade ingen agenda, inget kall, bara en längtan. Längtan, drömmen som jag burit på genom hela mitt liv, men som jag valde sätta till sidan när jag utbildade mig till hälsovårdare. Hela mitt vuxna liv har jag fått brottas med skörheten, både privat men också i mitt yrke. När orken tog slut och jag brände ut mig, fick jag tänka om, inse att jag inte kan förneka mig själv.

De år jag studerat till bildkonstnär har för mig varit en inre resa, en djuplodning i vem jag är, vad jag vill, vad jag tror att jag är kallad att göra. Nu skönjer jag vem jag är som konstnär, jag har hittat en röst och ett språk. Jag inser att jag har en

drivkraft som styr oavsett om jag arbetar visuellt som konstnär eller som hälsovårdare. Min agenda är den samma, det är verktygen som är olika, min drivkraft är viljan att förmedla styrka och hopp till människor mitt i skörheten.

Patricia Tudor-Sandahl skriver i sin bok; En given väg, om kallet.

”Ordet kall – betyder uppmaning, med en underton, att bli tagen i anspråk och är även transcendens”. (Tudor-Sandahl 2005, s46)

Jag upplever att jag som konstnär skall tjäna livet. För mig är mitt konstnärskap ett kall. Mitt kall är att visualisera livet, göra livet igenkännbart. För mig besitter konstnärens arbete en själslig-andlig dimension. Det finns en anda, en själ i det skapade och i skapandet.

För mig är det viktigt att behålla min integritet. Att inte färgas av andras förväntningar, förhoppningar, uttalanden eller andras syn på vilken inriktning jag borde välja. Jag har valt en betraktande, analytisk position och jag har insett att jag måste värna om de erfarenheter jag har fått och den röst som blivit mig given.

I mina arbeten finns en synlig nerv, ett tydligt språk som talar om att utföraren är kvinna. Det är min identitet. I mina verk finns spår av det liv jag levt, lever. Jag vet att det finns en viss melankoli, en sorg, men också styrka. Jag har formats av den kultur jag lever i, av den omgivning som omger mig, men också min inneboende natur.

VAL AV MATERIALET

Valet av material var inte självklart. Jag har tvekat. Vägt för- och nackdelar. Stundvis känt mig frustrerad och vändats.

Textil som material har en belastning inom konstkontexten. Jag har fått ställa frågan till mig själv; vad vinner jag på att använda ett material som så starkt förknippas med hantverk? Kan jag få materialet att lyfta? Nå den dimension jag söker, det andliga? Kan jag visualisera mina avsikter med materialet?

Till en början hade jag för avsikt att använda mig av installationer och skulpturer i hårda material t.ex. metall. Metall är för mig ett delikat ämne. Hårt, men formbart. Metallen som oxiderar, rostar, har en patina, äger en synlig form av det spröda, det sköra. Metallen är stark, kan skydda och fastän den angrips av rost eller utsätts för oxidering fortsätter den att vara fast och stark. Skörheten rubbar inte dess innersta identitet.

Ändå väljer jag det sköra. Lakan; nötta, sköra, välanvända, ändå så anspråkslösa. Vad är ett lakan? Ett skydd, en hud? Eller bara ett praktiskt ting utan djupare värde. Lakan är skört, kan rivas, slitas, omformas, kan brista. Liksom en människas liv. Därför valde jag att använda lakan som material i mina arbeten.

Konstnären Kaarina Kaikkonen fungerade till en början som inspiratör med sina majestätiska kläinstallationer. Trots storleken på hennes arbeten tappar hon inte spänningen, nerven i sina arbeten. Hennes tankar om det varma hjärtat som slagit i klädesplaggen hon använder, och hennes egen livsberättelse, har en klangbotten jag känner igen i mitt eget liv. Melankolin, den tysta dramatiken.

I boken Kaarina Kaikkonen skriver Marina Dacci i kapitlet Nainen, Taiteilija: Fritt översatt från sidan 11 "Kaikkonens styrka är att skapa konstverk som får sin kraft ur intimitetens skörhet, men där finns samtidigt en universiell mänsklig röst" – det är detta även jag strävar efter i mina verk.

I samma verk skriver Daccia om hur Kaikkonen konstaterat i en intervju att de burna kläderna bär på en okänd historia. Dessa anser hon att är verkens viktigaste och osynligaste beståndsdelar. Kläder som burits, bär på en bit av sin bärare, på så sätt blir dessa människor en bit av verket. Kläderna är på så sätt själens hud.

Denna tanke är även bärande för mig när jag använder använda lakan. Materialet talar ett tyst språk, men den bär en styrka som inte ett oanvänt material besitter.

DET KONKRETA ARBETET

Som jag redan skrev hade jag till en början för avsikt att göra stora installationer av metall till mitt examensarbete. Textil-arbetet fruktade jag att skulle bli till belastning för mig. För mig har metall varit ett tilltalande material. Det har känts konkret och rätt för det avskalade arbete jag önskat göra. Därför letade jag också efter ett utrymme där jag skulle ha kunnat svetsa .

Tanken på att göra metallskulpturer ville jag inte ställa till sidan, fast jag inte hittade ett utrymme där jag kunde svetsa, men jag beslöt mig för att göra planeringsarbetet och skisser i min ateljén och förverkliga mina verk tillsammans med min man på hans arbetsplats. Hela tiden arbetade jag dock med textilarbeten vid sidan om.

Till en början var textilarbetet bara experiment. Något som förde mina tankar framåt och som fungerade som ackumulator för mina planer. Med textilerna kunde jag leka och leta efter nya uttryckssätt. I mina tankar fanns Lee Bontecous tredimensionella arbeten. Den råhet, robusthet som säckväv på metallskelett, färgade av olja och jord andades ville jag också nå.

Det som hela tiden steg upp ur mitt skapande var skörheten. En tystare råhet. En dovhets, som ibland övergår i kliniska vita linjer. Sakta inser jag att jag funnit något eget, min egen röst, den röst jag behöver bejaka.

Under hösten processade jag min positionering om och om igen. Vem är jag som konstnär, vem vill jag nå? Vad vill jag förmedla och hur kan jag förmedla det? När är jag autentisk?

Det som gång efter annan både i litteratur, men också i handledningssamtal lyftes upp är textilens belastning inom konsten. Jag fick ställa mig frågan om jag är villig att möta den aspekten i mitt examensarbete. Kan jag som kvinnlig konstnär undgå att stämplas som hantverkare ifall jag väljer att arbeta med textilier?

Kampen pågick hela hösten. Men samtidigt växte förvissningen sig starkare. Jag vet vem jag är, jag vet vart jag vill nå! Jag vet vad jag valde bort. Jag vet vad jag kunde ha åstadkommit med metall, men jag väljer det sköra för att kunna förmedla det jag vill säga.

När jag vågade tillåta mig själv att lägga metallarbetet till sidan och bejaka den lekfullhet och den experimentlusta som jag känner med textilarbetet, förstod jag att även metall- arbetet fungerat som ett yttre skydd för mig.

När jag omger mig med metallens styrka och råhet, syns inte min egen bräcklighet och skörhet och jag går också miste om den materialkänsla, stofflighet och känslighet som jag besitter.

De första textilarbetena jag gjorde under hösten var en triptyk färgad med tjära, hårdgrund och guasch. Doften bedövade hela ateljésalen i skolan. Några associerade till brand, andra till båtar. För mig var själva experimentet med tjäran startskottet till ett nytt sätt att arbeta med materialet. Under hösten experimenterade jag med bl.a. kaffe, glögg och bläck. I ett senare skede inledde jag experimenterandet med rost och att bränna textilier.

För mig var det som att komma in i en ny värld av färger och dofter. En övergripande upplevelse, där inte enbart det visuella fick utrymme.

Hittills hade jag alltid först gjort en plan, en skiss för mitt visuella arbete, men med textil-arbetet har materialet fått leda mig. Jag har valt att riva allt material, inte klippa. Redan att riva ett lakan, mjukt och skört av användning har både fungerat som meditation och som katalysator. Jag har tillåtit mig känna både sorg, glädje, tacksamhet, ilska, ångest. Låtit mina tankar vandra. Rivandet har fungerat som en rening.

Samtidigt har nya tankar fötts. Jag som tidigare önskat vara exakt i mitt tecknande och fotograferande, har tillåtit rivandet att vara intuitivt. Detaljer har fått ge vika för yta. Jag fascinerar av den transformation som skett i mitt eget arbete. Plötsligt ser jag former, geometriska former, stiga fram ur mitt arbete. Färgerna, linjerna, driver arbetet framåt.

Jag har fått stanna upp.

I november föddes nya slags verk. Nu fanns det plötsligt utrymme för negativ yta och tomrum i arbeten. Varje verk ser jag som ett steg vidare i processen. Det ena leder vidare till det andra. Färgandet i sig fortsätter vara en viktig del, men nu är det inte bara färgfälten som utgör spänningen utan också de negativa fälten, tomrummen som skapar spänning och liv.

Inför verket "Evig" stannar jag upp. Ur mitt inre har det plötsligt fötts en pelargång. Arbetet var en process där jag lekte fram positiva och negativa former. Inför detta verk stannade jag upp. Den innehåller något transcendent. Yta och tomrum. Uttalat, outtalat.

På julen dör min syster.

Det påverkar hur jag fortsätter med mitt arbete. Plötsligt känns alla utfyllnader, alla filosofier, alla målsättningar så oviktiga. Det känns som om det enda viktiga som är kvar är att vara autentisk – äkta. Inte dölja sig, inte vänta till sen.

Nu flyttas fokus.

Under januari och februari månad känns sorgen och tacksamheten som de ledande orden. Ödmjuk inför livet får jag än en gång inse min litenhet, men samtidigt också via min systers starka vittnesbörd se kraften i den lilla människans skörhet, hur den berör, om och om igen, människa efter människa.

HANTERING AV MATERIALET

Nystandet tröstar. Nystan efter nystan. Färger i dova, brutna färger. Jag organiserar, kategoriserar enligt färg och storlek.

Denna enkla syssla som för mig till en början enbart var en lek; Att skapa sig en färgpalett att använda sig av, blir nu medvetet kontemplativ tid. Jag söker och lyssnar in, vad är det som vill fram? Vad är det som näst skall skapas? Blicken är vänd inåt och uppåt. Söker svaren.

Jag väljer att tillåta mig leka med råheten i brännandet och rostfärgandet. Bränner, sörjer, saknar. Bränner in smärtan i lakanen. Mitt i sorgen träder ett ansikte fram, också här, i ett bränt lakan. Jag tillåter mig leka. Att svärta och bränna är smärtsamt, att rosta lustfyllt. Rostfärgandet är läkande lek. Experimenterande. Letar recept, gör försök och misstag. Ättika och äppelvinäger.

Jag tänker på en av Tomas Sjödins texter i boken; Ett brustet halleluja, där han beskriver klockgjutning och hur klockgjutaren lockar fram tonerna i klockan.

”En klockas ton består av ett stort antal toner.... Det är grundton och ett antal övertoner. Övertoner kan vara mer eller mindre tydliga för blotta örat, men det är deras olika styrka i förhållande till varandra som ger tonen dess klangfärg. Slagtonen väcker alla de andra tonerna; undertonen, primen, tersen, kvinten och oktaven och de andra...” (Sjodin 2011, s134)

Vidare berättar han om hur klockgjutaren lockar fram tonerna.

”Hemligheten är att veta hur man ska slipa...Slipningen är ett millimeterarbete som kräver mycket tänkande och mycket tid...Var och en av tonerna måste slipas för sig och man måste veta i vilken ordning man ska slipa. Arbetet försvåras av att varje ton påverkar alla andra. Tekniken är att låta det ta tid. Ta bort. Lyssna. Ta bort lite till och lyssna igen..... Tonen finns någonstans i malmen, men man måste frigöra den och det gör man genom att med mycket varlig hand ta bort.” (Sjödin 2011, s134-135)

När jag arbetar med färgningen lyssnar jag in tonen. Lägga till, tvätta ur. Mera styrka, dovare. Likaså när jag nystar. Låta trådar hänga kvar eller klippa bort.

Som stomme för mina verk har jag valt att använda kilramar. Medvetet hålla kvar spåren av måleri och det är också så jag tänker på mina verk som väggfasta textilmålningar.

Arbetet inleds alltid med rivandet. Riva lakan, sköra, mjuka i mina händer. Varje lakan har en historia. Det finns spår av användning, revor, hål, lappar. Hela lakanet tas tillvara. Jag klipper ett snitt i kanten för att sen riva resten. Reva efter reva. Arbetet är fysiskt och meditativt. Som en tyst bön. När hela lakanet är rivet nystar jag varje reva.

Lösa trådar river jag bort. Ändå är kanterna fnasiga, ojämna, mjuka. Varje nystan placerar jag på min arbetsbänk. Nystan efter nystan. När hela lakanet är nystat inleds färgandet.

Jag färgar de färger jag vill ha till ett verk på samma gång, från ljust till mörkt. Använder samma bas för att få en helhet. Ökar svärta, pigment. Varje nystan blöts i färg, får ligga och dra så hela nystanet suger i sig färg. När nystanet färgats klart, kramas all extra färg ut om färgen ska vara jämn. Ifall jag önskar mjuka övergångar låter jag färgen rinna av själv och jag får revor med ojämn färg. Färgandet är en övergripande process, då existerar inte tid och rum. Varje nystan öppnas och hängs på tork. Torkprocessen tar 1–2 dagar. När revorna är torra kan jag bedöma den rätta färgen. Ifall färgen inte är rätt färgas revorna om eller tvättas ur.

Vid rostfärgning färgas endera revorna eller hela lakan. Lakanet blötläggs i ättika, En stor träskiva skyddar golvet, en plastfilm placeras ovanpå. Lakanet viras runt de metall bitar eller metallskivor som skall färga lakanet. Hela ”paketet” slås in i plast. Rostningen pågår tills all vätska avdunstat ur lakanet, 1–4 dagar, sen sköljs lakanet ur ifall jag önskar att rostprocessen skall stanna. Ifall tyget inte sköljs ur fortsätter processen och tyget kommer så småningom att vittra. Lakanen torkar 1–2 dagar och

rivs sedan till revor, nystas och är klara att använda. Bränna gör jag utomhus. Med värmepistol bränner jag det torra lakantyget. Sen rivs lakanet till revor.

När allt material är torrt nystas varje reva igen och placeras som ett färgfält på mitt arbetsbord, eller som en färgpalett. Nu är revorna klara för användning.

För mina mindre arbeten har jag använt färdiga kilramar med uppspänd duk. Duken avlägsnas och ramen justeras. Till mina större arbeten beställde jag ramarna. Inför varje nytt arbete stillar jag mig.

Själva fästandet av revorna är mitt måleri. Välja ton, lyssna in. Mitt instrument är ögat inte örat. Varje ram bör spännas med fast hand men inte för hårt. Reva för reva fästs, uppifrån, ner eller från vänster till höger. Måleriet är en dans.

Betrakta, välja, passa in, söka, fästa, spänna, fästa, betrakta, välja, passa in, söka, fästa, spänna fästa, göra om. Stegen upprepas om och om igen.

Ibland vilar målningen i dagar. Står på stafflit och väntar tyst och stilla. Jag betraktar, begrundar. Lägger till, tar bort. Andra gånger är arbetet febrigt och hetsigt. Skörheten bränner och vill ta form.

Jag märker att mitt arbete är fyllt av upprepning. Betrakta, riva, begrunda, nysta, begrunda, betrakta, färga, betrakta, begrunda, nysta, begrunda, betrakta, begrunda, fästa, begrunda. Varje upprepning, varje rörelse blir ett varseblivande. Resultatet är en betraktelse av skörhet.

REFLEKTION

På juldagen dog min syster, 33 år gammal.

Här vände allt.

I september när jag inledde arbetet med examensarbetet hade jag klart för mig att jag skulle arbeta kring temat livets skörhet. Men den skörhet och brustenhets jag hittills mött i livet, hade bara varit försmaken av den skörhet som drabbade mig när min syster dog.

Det som sen fanns kvar av mitt arbete var bara jag själv, inga filosofier, inga teorier, bara skörhet.

Min syster blev sjuk i cancer för tre år sedan. Under hela min studietid har hon levt med sjukdomen, brottats, hoppats, omformats. Samtidigt som hon brottats, hoppats omformats, har jag tillåtit mig omformas, hoppats och brottats vid sidan av henne. Med min egen kamp, men också med hennes. Att skörheten är vacker och dyrbar har jag lärt mig. Det enda viktiga är ärligheten inför livet. Jag har kapitulerat inför skörheten. Jag har lärt mig omfamna den, tillåtit den finnas i mitt liv.

Jag har inget att komma med förutom livets råstyrka – skörheten.

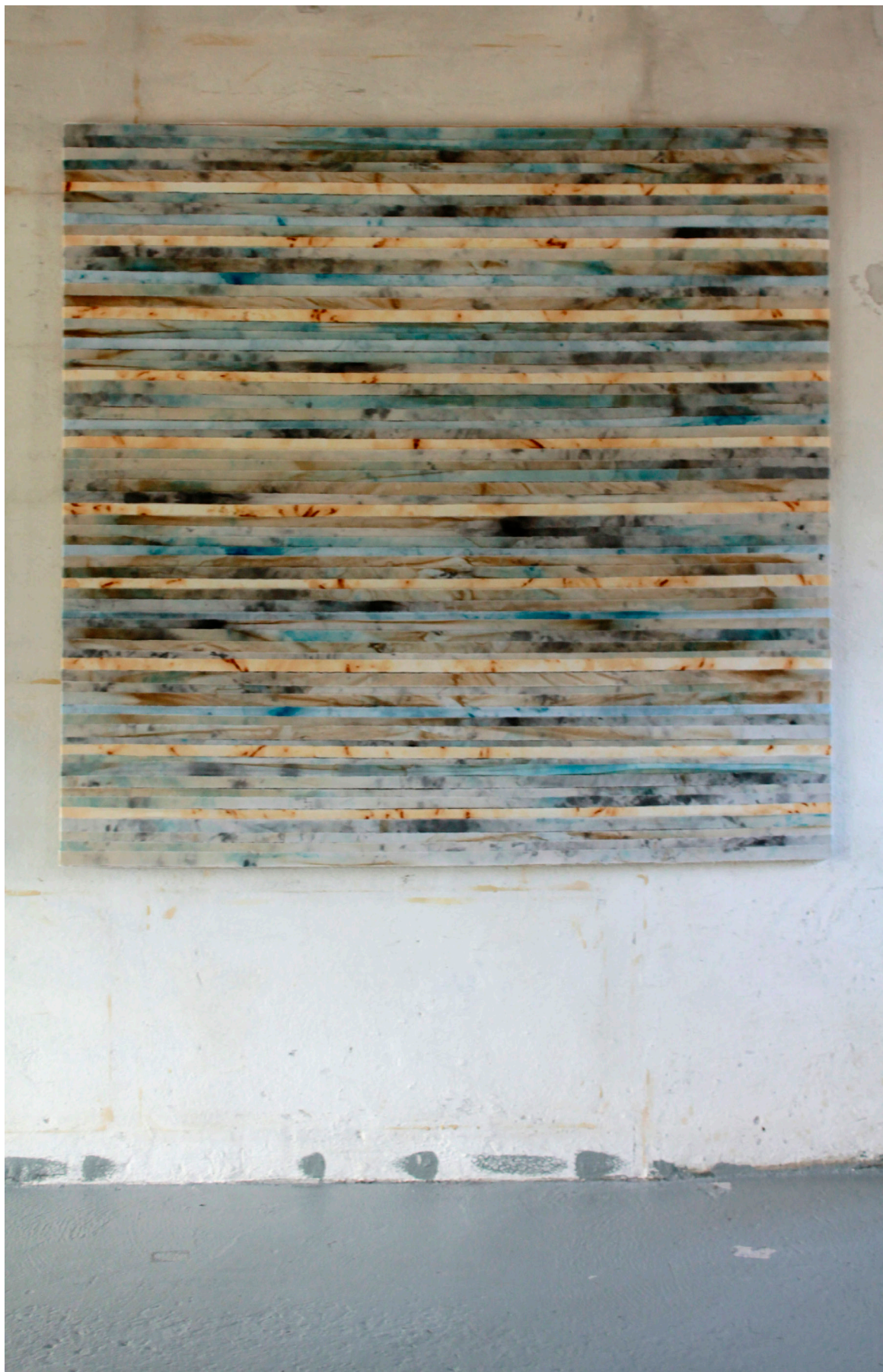
SPRICKOR
TEXTIL 130 X 150 CM

ÄRR
TEXTIL 130 X 150 CM

HÄGRING
TEXTIL 130 X 150 CM

SKÖR
TEXTILINSTALLAION

UTSTÄLLNINGSVY ELVERKET 2016 JAKOBSTAD

LITTERATURFÖRTECKNING

Dacci Marina, Herzberg Julia P, Kiviranta Marja-Terttu, 2014, Kaarina Kaikkonen.
Helsingfors Parvs Publishing

Sjödin Tomas, 2011. Ett brustet halleluja. Stockholm: Verbums förlag

Sjödin Tomas, 2011. Den enklaste glädjen. Stockholm: Verbums förlag

Sjödin Tomas 2015. Det är mycket man inte måste. Falun: Libris

Tudor-Sandahl Patricia 2006. En given väg. Tyskland. Wahlström & Widstrand

